

“España é un país que concilia como pode”

Constanza Tobío

Catedrática de socioloxía da Universidade Carlos III, experta en conciliación

A Constanza Tobío (Montevideo, Uruguai) non lle saen as contas. A crise, advirte, “está socavando o financiamento das políticas sociais”. A conciliación en España retrocede sen diñeiro público que a apoie, afirma. A demora na Lei de dependencia e a supresión do Plan Educa3 para crear prazas de educación infantil de cero a tres anos non axudan. Neste contexto é complicado compaxinar traballo, familia e vida persoal, e poida que aínda o sexa máis para a metade feminina da poboación. As mulleres cobran o 22% menos que os homes, tal e como revelan os datos do Instituto Nacional de Estadística.

Que ingrediente inclúe unha receita de conciliación perfecta? A igualdade. Por unha parte, de xénero entre homes e mulleres. Pero tamén igualdade entre os dous polos da conciliación, que son o coidado de nenos, maiores, discapacitados, enfermos, e o mundo laboral. O problema é que, ata agora, o mundo da produción ha ter prioridade.

E con todo, cal é a primeira palabra que se lle vén á cabeza cando pensa en conciliación? Desigualdade, claro. Aínda que teño que dicir que a palabra conciliación non me entusiasma.

Que termo utilizaría, entón? Talvez coresponsabilidade, que adoita entenderse como responsabilidade compartida entre mulleres e homes. Pero tamén entre institucións, Estado, redes sociais etc.

Vostede é experta en xénero, familia e emprego. Conciliar segue sendo unha cuestión de xénero en España? É máis difícil para unha muller? Está cambiando. Os homes incorporáronse ás tarefas de coidado de xeito efectivo. A imaxe da paternidade está cambiando. O que falta é que eles reivindicuen os seus dereitos no mundo doméstico e no dos seus fillos. A

conciliación gañou posicións. Deu un salto de xigante do 2004 a 2010, con medidas como o aumento do permiso de paternidade a 15 días e a Lei de igualdade.

Cales son os puntos negros da conciliación en España? Referireime aos menores. As nais traballadoras sinalan catro. O primeiro, as enfermidades banais dos nenos (como gripes e gastroenterite), que impiden que acuda ao colexio. Hai permisos para enfermidades graves, pero non nestes casos. O segundo, a falta de coordinación entre horarios laborais e escolares. E as súas vacacións, que son moito máis longas. Para rematar, a paralización do Plan Educa3 para crear prazas escolares de cero a tres anos. Temos un problema enorme co coidado dos nenos desa idade.

Se vostede fose ministra de Emprego e Conciliación (cargo ficticio como tal en España), por onde comezaría? O meu programa como ministra basearíase nos servizos públicos, crearía desde escolas infantís ata ludotecas e aulas matinais. E tamén en estender os permisos de conciliación, ás veces de curta duración. Pero, para iso, fai falta diñeiro. O Estado necesita bases fiscais sólidas para manter as súas políticas sociais. E entre elas, as de conciliación. O problema é que nesta crise económica estanse socavando.

Un dato que parece favorable. En 2008, as mulleres en consellos de administración das empresas do Ibex 35 eran o 5%. Hoxe son o 12,5%, segundo un estudo da Universidade de Navarra. Son pasos cara á conciliación e igualdade en España? Aínda é insuficiente? Por suposto que é insuficiente, pero tamén un éxito enorme. A igualdade ten que ser transversal: trátase de combater a violencia de xénero pero tamén de loitar pola paridade nos consellos de administración.

Vostede é pesimista. afirmou que os recortes nas políticas sociais poden facer que as mulleres tiren a toalla no terreo laboral. É un risco certo. As mulleres, igual que os homes, teñen dificultade para acceder a un emprego. Á súa vez, os empregos teñen unha remuneración cada vez menor, mentres que as políticas sociais son máis restritivas. Polo tanto, atopar recursos que permitan a conciliación tamén se pon máis difícil. Se os salarios son baixos e hai que pagar os servizos de gardería durante as horas laborais, non é impensable que chegue un momento en que ás mulleres non lles compense traballar.

Tras todo iso, para vostede conciliar é unha quimera ou unha realidade posible? É unha necesidade. Porque o é tamén a actividade laboral das mulleres. A cualificación feminina é maior que a masculina. E onde se prevé a creación de emprego é no cualificado. A chegada das mulleres é fundamental e, xa que logo, tamén a conciliación.

Diría que España é un país que concilia? É un país que concilia como pode. Hai un protagonismo desmedido das redes familiares. Pola contra, o papel de empresas e Estado é menor do desexable. Faltan servizos e faltan políticas de conciliación.

Para finalizar, propóñolle usar a imaxinación. Onde ve a conciliación en España dentro de, digamos, cinco anos? O ámbito xa non pode ser España. A escala ten que ser Europa. Sairemos desta se Europa é algo máis que unha suma de estados e reivindica o seu protagonismo político, económico e social. A batalla da conciliación está na suficiencia financeira europea.

+ www.consumer.es

